

З ПРОФІЛАКТИЧНОЮ МЕДИЦИНОЮ У СЕРЦІ

До 65-річчя від дня народження професора С.І. Гаркавого

29

березня 2012 року виповнилося 65 років від дня народження завідувача кафедрою комунальної гігієни та екології людини з секцією гігієни дітей та підлітків НМУ імені О.О. Богомольця, професора Сергія Івановича Гаркавого.

Народився Сергій Іванович на Чернігівщині у родині колгоспника у непрості повоєнні роки.

Свою професійну діяльність розпочав 1971 року після закінчення з відзнакою санітарно-гігієнічного факультету Київського медичного інституту ім. акад. О.О. Богомольця на посаді Головного державного санітарного лікаря Ставищенського району Київської області (1971-1972). З того часу життєвий і творчий шлях Сергія Івановича був тісно пов'язаний з профілактичною медициною, гігієною навколишнього середовища, екологією людини. 1973 року він очолив відділення гігієни харчування Київської обласної санітарно-епідеміологічної станції. Потяг до наукової та викладацької діяльності повернув Сергія Івановича до Alma mater: з 1973 року він працює на кафедрі комунальної гігієни та екології людини Київського медичного інституту (з 1995 р. Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця). Саме на цій кафедрі Сергій Іванович професійно та науково зростав від асистента (1973-1985), доцента (1985-2004) до професора (2005) та в.о. завідувача кафедрою (2004-2006), а з 2006 р. очолює кафедру.

Учень академіка НАН і АМН України Є.Г. Гончарука, Сергій Іванович продовжує науковий напрямок кафедри, присвячений розробці заходів з попередження інфекційних та неінфекційних хвороб серед населення, що поширюються водним шляхом, через санітарну охорону поверхневих джерел водопостачання та ґрунту. З цією метою ним вперше здійснені

НАШІ ЮВІЛЯРИ

фундаментальні дослідження процесів біологічного очищення, доочищення та безреагентного знезаражування стічних вод населених пунктів і окремо розташованих об'єктів у компактних каналізаційних установках заводського виготовлення, комбінованих аеротенках-освітлювачах колонного та коридорного типів, симбіотенках, гідрокавітаційних модулів проточного та реакторного типів. З зазначеної проблеми Сергій Іванович у 1980 році виконав і успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук на тему: "Сравнительная гигиеническая оценка компактных канализационных установок заводского изготовления", 2003 року — дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук на тему: "Гігієнічне обґрунтування оптимальних параметрів роботи нових типів очисних каналізаційних споруд з метою санітарної охорони джерел господарсько-питного водопостачання населення". Згодом, у 2008 році вже за керівництва Сергія Івановича

була виконана і захищена кандидатська дисертація, присвячена гігієнічній оцінці третинного очищення стічних вод у біоставах з вищими водними рослинами. На основі теоретичного узагальнення результатів проведених досліджень було розроблено та видано низку нормативно-методичних документів з проблеми санітарної охорони поверхневих джерел господарсько-питного та культурно-побутового призначення.

Серед наукових інтересів Гаркавого С.І. — гігієнічні проблеми застосування біологічно очищених та доочищених стічних вод для зрошення та удобрювання сільськогосподарських угідь, використання пестицидів у сільському господарстві, зокрема у системах хімічного захисту рису. Останніми роками після об'єднання в єдиний колектив, очолюваний Сергієм Івановичем, фахівців у галузі комунальної гігієни та гігієни дітей і підлітків на кафедрі активно досліджуються традиційні та сучасні методи очищення води плавальних басейнів при навчально-виховних закладах та гігієнічні аспекти організації фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл на базі плавальних басейнів.

С.І. Гаркавий зробив вагомий внесок у гігієнічну науку. Він гідно продовжує та розвиває науковий напрямок свого вчителя, академіка Є.Г. Гончарука. За його наукового керівництва виконано та виконуються 6 кандидатських дисертацій співробітниками кафедри та науково-дослідних інститутів, а також лікарями-практиками. Підготовлено два магістри.

С.І. Гаркавий є автором та співавтором понад 200 наукових праць, серед яких 11 підручників та навчальних посібників, одна монографія, 6 винаходів, підтверджених авторськими свідоцтвами та патентами, 30 нормативно-методичних документів. Серед основних — "Руководство к лабораторным занятиям по коммунальной гигиене" (М., 1990),

"Загальна гігієна (пропедевтика гігієни)" (К., 1995, 2000), "Комунальна гігієна" (К., 2003, 2005), "Академик Е.И. Гончарук. Повесть о жизни" (К., 2005).

Професор С.І. Гаркавий — досвідчений педагог високої кваліфікації, блискучий лектор та яскрава особистість. Студенти з великою повагою ставляться до Сергія Івановича за його компетентність, ерудицію, професіоналізм та бажанню допомогти в опануванні дисципліни, у пробудженні інтересу до науково-дослідницької роботи. Студентські роботи, виконані на кафедрі за його керівництва, неодноразово посідали призові місця на Всеукраїнських олімпіадах та конкурсах.

Наукову та педагогічну діяльність професора С.І. Гаркавого відзначено низкою державних нагород. Як автор підручника "Загальна гігієна (пропедевтика гігієни)" він удостоєний звання лауреата Державної

премії України у галузі науки і техніки (1997); нагороджений відзнакою вищої школи СРСР; дипломом третього ступеня учасника ВДНГ УРСР; пам'ятною медаллю з нагоди 1500-річчя від дня заснування м. Києва; почесною нагородою Київської міської державної адміністрації з нагоди 160-річчя від дня заснування Київського медичного інституту.

Велику творчу та громадську роботу професор С.І. Гаркавий виконує як член Проблемної комісії "Гігієна навколишнього середовища" МОЗ та НАМН України, голова Комісії з питань гігієнічної регламентації хімічних речовин у ґрунті та експерт Комісії з питань гігієнічної регламентації пестицидів та агрохімікатів Комітету з питань гігієнічного регулювання потенційно небезпечних чинників, член спеціалізованої Вченої ради Д 26.604.01 при ДУ "Інститут гігієни та медичної

екології імені О.М. Марзєєва АМН України" та спеціалізованої Вченої ради Д 26.003.01 при НМУ ім. О.О. Богомольця, член редакційних рад журналів "Довкілля та здоров'я" та "Науковий вісник Національного медичного університету імені О.О. Богомольця".

Сергій Іванович — цілеспрямована, принципова і водночас дуже добра, чуйна людина, яка вирізняється високою моральністю, скромністю, стриманістю, врівноваженістю. Творча енергія, ерудиція, доброзичливість та відкритість у спілкуванні Сергія Івановича, його готовність підтримати та допомогти завоювали глибоку повагу і любов до нього студентів, учнів і колег.

Вельмишановний Сергію Івановичу! Від щирого серця вітаємо Вас з ювілеєм! Зичимо міцного здоров'я, щастя, творчої наснаги, невичерпної енергії, подальшої плідної педагогічної, наукової та громадської діяльності, втілення Ваших задумів та творчих ідей.

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця, Медичний факультет № 4 НМУ,

Проблемна комісія "Гігієна навколишнього середовища",

ДУ "Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзєєва АМН України",

редколегія журналу "Довкілля та здоров'я".

На знімках: Професор С.І. Гаркавий проводить передекзаменаційні консультації студентів; з аспірантами кафедри; Сергій Іванович керує науково-дослідною роботою молодих науковців.

